

láz. Az arányok egyszerre megváltoznak, az óriáshajóból hullámok játéka lesz és Neptunus tajtékzó paripái veszik át az uralmat. Genova, Nizza, Barcelona, Gibraltár között legalább az egyik oldalon, lát az ember partot, vagy legalább is sejthet, ha távolban világítótornyok fényjátéka dereng az éjszakában, de most rajta járunk az elsüllyedt világűrészeket rejtő, misztikus vizeken, szembe megyünk a parttalan végtelenséggel! Felszaladtam a parancsnoki hid elé és napfelkeltétől napnyugtáig, szinte megszakítás nélkül, ismerkedtem a tengerrel. Láttam végtelen közönyét, hidegségét, de láttam pompázó színjátékait is. Mikor ezüst kincsekkel szórja tele hullámaival a Nap, amikor gomolygó trópusi felhők futnak végig a vizen és esőfüggöny zúdul a hajóra, amikor alkonyórán a Nap, mint egy ősmáglya, melyen az örök elmúlás áldozik, a lángoló üszköket szórja a tengerre, amely most olyan, mintha ömlő bronz folyná körül a szoborra merevedett hajót. Élveztem a beethoveni merengés mélyen szép óráit, amikor holdfény-szőnyegen himbálódzik a hajó, hullám-harpeggiók halk ritmusában... És láttam viharát, az egeket ostromlót, amikor görcsösen kapaszkodtam korlátokba és kötelekbe, hogy a száguldó passzát-szelek le ne sodorjanak a fedélzetről és csodálattal gondoltam arra a rajongó hitű, genovai hajósra, aki először vágott neki, három vitorlásával és kezdetleges felszerelésével, ennek a végtelen fönségű tengerártnak és először kötött ki a nyugatindiai szigeteken, Amerikában.

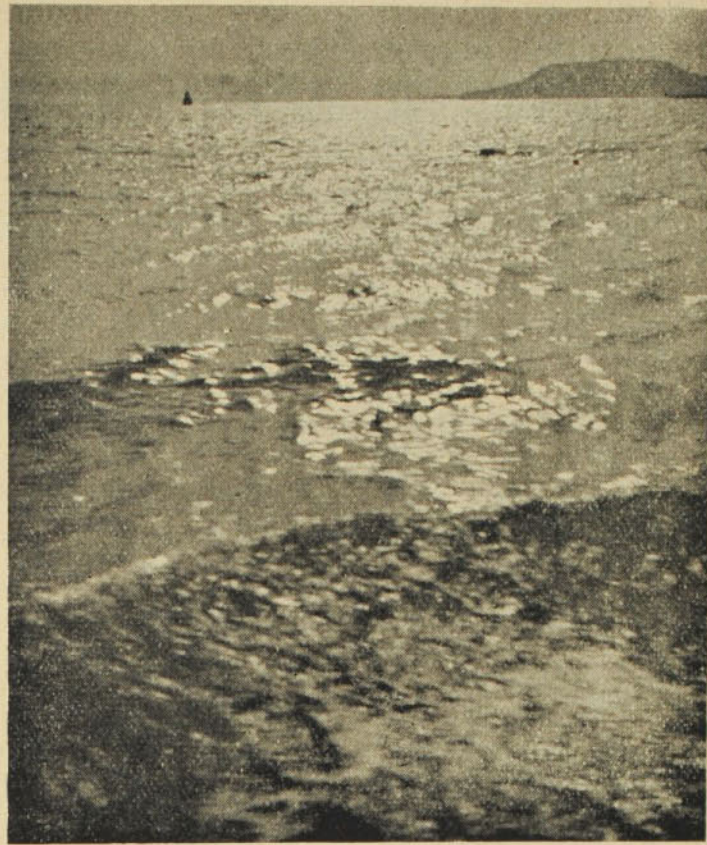
A sokféle szórakozás mellett voltak a hajóéletnek komolyabb hangulatai is, megszentelt percek a magánynak, a magábaszállásnak...

Vasárnap reggel volt. A gyönyörű, empire-stilusú zeneteremben, kifüggesztett tábla jelezte, hogy a SS. Messa, a szentmise délelőtt 10 óra 30 perckor kezdődik.

Kis, díszes faragású asztalka az oltár, Róma felé fordítva.

Megkezdődik a szentmise. Az olasz páter nagyon szépen, szabályosan celebrálja, bár a hullámok erősen himbálják hajónkat. Olasz előkelőségek, spanyol diplomaták, különleges brazíliai és argentinai egyenruhák; vagyunk vagy ötvenen. A templomi zenét zongorahegedű-cselló triója szolgáltatja. Haendel Largóját játsszák, nagyon hangulatos. A színes üvegablakokon beragyog néhány játékos nap-sugár, megsokszorozva a kis oltár két viaszgyertyácskájának remegő fényét...

Most az evangéliumhoz ért a páter és kifordul a közönség felé. Zengzetes olasz nyelven hallom a jól ismert bibliai idézetet, az «évangelséliót». «Nézzétek a mezők liliomait» — Vedete i gigli del campo... És valóban, Salamon király minden dicsőségében nem volt olyan tökéletes és nagyszerű, mint ez a berilzöld és türkizkék színekben váltakozva pompázó tenger és a föléje boruló Ég festői színvarázsa, rózsaujjú hajnali köntöse, Nap-bogláros, szik-

«Hullámzó Balaton tetején...» (Hún Sándor felv.)

rázó déli ünneplője és csillag-milliókkal himzett, nagy estélyi belépője...

Halkan, dallamosan szól a misecsengengettyű... A miseáldozat szent misztikuma közeleg... És a messze tengeren egy bánatos magyar meaculpázik, könyörög egy árva kis hazáért, otthon hagyott kedvesekért, könnyező édesanyáért...

És az Úrfelmutatás magasztos percében mintha csak megállt volna a hajó, elcsendesedtek a háborgó hullámok, vadul hajhászó szelek...

Ite, missa est!

Igen, most Jézus járt a tengeren és mindennek Néki engedelmeskednek vala...

P. Gyéressy Ágoston O. S. P.:

A Szeplőtelen pszichológiája

A Szeplőtelen tehát Krisztus mellett Isten valóra vált álma az emberről! Ilyennek gondolt, ilyennek akart Ő minket... Ha méltók lettünk volna rá, ha nem rontottuk volna el velünk való tervét! Csak a Szűzanya volt

méltó rá, csak Ő valósította meg hűséggel minden szándékát. Micsoda hálával, micsoda örömmel, micsoda diadallal énekelhette: «Magasztallak Téged, Uram, mivel nem engedted ujjongani ellenségemet fölöttem. Abból ismertem meg, hogy akartál, hogy kiválasztottál, hogy eleve rendeltél engem, a sátán nem ülhetett diadalt rajtam. Isteni erővel, tisztasággal, szépséggel ruháztál föl engem és szeplőtelené tetted utamat». Micsoda elragadtatás töltheti be a Kígyótipró Asszony lelkét! «Gaudens gaudebo in Domino...» ujjongja a Szeplőtelen Fogantatás miséjének introitusában: «Örülve örülök az Úrban és lelkem ujjong Istenben...» Hogyne örülne, hogyne ujjongana páratlan győzelmén! Micsoda erő sugárzik ebből a törekeny Szűzből, Ki egyedül szégyenítette meg a Sátánt minden asszonyok között! Páratlanul erős Asszony! S mivel tudja, hogy erejét Istennek köszönheti, mélységes hálával magasztalja Őt!

A Szeplőtelen szívében tehát zavartalan összhang, háborítatlan béke uralkodik, melyet nem dült föl, nem tört soha össze a bűn! Milyen mérhetetlenül, milyen hihetetlenül boldog is ez a Boldogasszony, Kit soha nem ámítottak el, soha nem sebeztek halálra, soha nem téptek véresre, soha nem gyötörtek el a füstölő szenvedélyek! Pedig tudott Ő is szenvedélyesen szeretni: Istent! Aki nem vérszegény fogalom volt számára. Nem fáradságos bölcséleti levezetés. Nem szillogizmus. Nem

Murillo: Immaculata.

képlet. Nem rejtély. Hanem intuición. Elragadtatás. Boldog és élő-eleven valóság. A szeretetnek izzó örvénye és mámoros titka. Kinek csókja megrészegette. Kinek illata elbódította. Kinek karja ölelte szüntelen. Tudott halálosan félni is: a bűntől, ami örökre elszakította volna Istentől! És tudott mámorosan örülni, tudott remegve reménykedni; tudott szomorkodni, bánkódni, aggódni: a rossz miatt, Jézus elvesztése miatt s keresztje alatt... Tudott szenvedni, ó hogyan tudott! Tengerhez hasonlítja fájdalmát az Irás!

De ezek az érzelmek sohasem léptek ki medrükből, sohasem csaptak túlzásba, sohasem zúzták össze szíve békéjét, sohasem borzolták fel lelke nyugalmát. Ám erejének, fölényének tudata sohasem szédítette meg, sohasem tette büszkévé, másokat megvetővé: tudta, hogy mindent Istennek köszönhet: minden jó Forrásának; tudta, hogy az ő útját ilyenek rendelte az Úr, Ki Anyjának választotta minden érdeme nélkül, épp ezért mélységesen alázatos volt s amikor Erzsébet rokona magasztalni kezdte őt, ő Istent magasztalta gyönyörű énekében...

Ó, hogy tudott megsemmisülni mélységes hódolatában, magasztaló imádatában a végtelen Fölség, az egyetlen Nagyság előtt, Akinek legkisebb szolgálóleánya lehetett. Mennyire érezte kicsinységét az ő Mérhetetlenségével szemben. Aki örök szeretettel gondolt rá, mielőtt a földet megalapozta, a hegyeket fölállította s a tengereket körülsáncolta volna:

*«Az Úr szerzett engem útjai elején,
Kezdetben, mielőtt bármit is alkotott;
Öröktől fogva rendelt engem,
Ősidők óta, még a föld előtt;
Nem voltak még tengerek, én már fogantattam,
Még nem törtek elő a vízben dús források,
Még nem állottak a hegyek súlyos tömegükben,
A halmok előtt születtem.»*

(Pld. 8, 22—25.)

Örök szeretettel szerette, választotta, teremtette, örök szeretettel predesztinálta Szeplőtelen Anyjának! Ó, hogy fonódhatott, hogy tapadhatott mélységes hálával, elragadtatott szeretettel ez az érintetlen Szűz a Teremtő Szeretethez! Hogy simult karjaiba, hogy bújt szerető szívéhez. Hogy törekedett egyre kedvesebb lenni Előtte. Hogy kereste szüntelen tetszését. Hogy leste folyton szándékát. Milyen engedelmes volt, milyen hűséges, milyen áldozatos! Virgo fidelis... Ime az Úr szolgálóleánya!

Az ő értelmét nem homályosította el és akaratát nem gyöngítette el az áteredő bűn, ezért nem csaptak soha túlzásba érzelmei. Mindig tisztán látta a jót és a rosszat, mindig meg tudta különböztetni az igazi értéket a hamistól s aka-

rata ellenkezés nélkül követte Isten akaratát. Nem voltak gyöngé pillanatai. Nem voltak megtántorodásai. Nem voltak ingadozásai. Lelkiismerete sohasem vádolta hűtlenségről. Nem ismerte a bűn tragédiáját. Erős, tiszta, győzelmes és ujjongó lélekkel állt ebben a romlott és szomorú világban, mint valami nagy jel, valószínű csoda. Csakugyan «nagy jel tűnik fel az égen: egy asszony...» (Jel. 12, 1.) Ennek az Asszonynak palástját igazán napsugárból szőtték, koronáját csillagokból fonták s piedesztálul a holdat rakták lába elé. Nem is földi, égi Asszony ez!

És mégis, milyen mérhetetlen gyöngédséggel hajol fölénk, bűnösök fölé! Hogy szeret, hogy szán minket! Látja vergődésünket, nyomorúságunkat... A szeretetet Istentől tanulta, az örök Szeretettől! Aki örök szeretettel szeret minket is. Aki örök szeretettel gondol ránk is. Aki örök szeretettel akarja a mi boldogságunkat is... Tudja, milyen boldogtalanok, milyen állhatatlanok, milyen gyöngék vagyunk. Tudja, milyen rémületesen vonzódunk a bűnhöz s ragaszkodunk gyarlóságainkhoz és szertelenkedő szenvedélyeink mennyire elhomályosítják tisztánlátásunkat s megbénítják szabadakaratunkat... Jól ismer Ő minket, sajnálja, menteti, elnézi hibáinkat, hisz mi mást tehet egy Édesanya, aki sohasem tud igazán haragudni gyermekére...

*

A mi gyarló szemünk valahogy így látja a Szeplőtelen csodásan gazdag lelkivilágát. Már a negatívum, a bűntelensége is, isteni privilégium volna, mennyei, nem is földi boldogság, pedig ez csak árnyéka a káprázatos valónak, ez csak boldog hiány; ám ami betölti lelkét: a malaszt, egyenesen Isten titokzatosan boldog életébe kapcsolja be Őt. Hiszen Szent Péter vakmerő kifejezései szerint: általa, mi csetlőbotló, bűnökkel birkózó emberek is, az isteni természet részesei leszünk: divinae consortes naturae (Pét. II. 1, 4.). Szent Pál szerint Krisztus misztikus Testének leszünk valószínű tagjai! S az isteni Mester az utolsó vacsora fájdalmas búcsúhangulatában nem azzal vigasztalta tanítványait: «Én vagyok a Szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki énbenem marad és én őbenne, az bő termést hoz...» (Jn. 15, 5.)? Micsoda bő termést hozhatott Az, Aki soha el nem szakadt Tőle, egy pillanatra sem, Aki hűségesen megmaradt Benne, mindörökre! Csak sejteni tudjuk e malasztal teljes szeplőtelen lélek kristálytisztaságát, isteni szépségét, gazdagságát, mélységét! S megértjük az ő kultuszának titkát! Megértjük a liturgia elragadtatott himnuszait! Megértjük, hogy íróknak, festőknek, szobrászoknak, zenészeknek miért kifogyhatatlan téma az ő fölséges alakja. Valóban «eredeti szépség», valóban «a lelkesült isteni Művész remeke», valóban «az Istenanyához méltó nagy stílusban» van megkomponálva az ő páratlan csodálatos, szeplőtelen élete!

Dr. Monostory Elekné:

Mégis derűs az ég!

Nyílt pályán fut a vonat, idegesen, lihegve. Akárcsak valami meghajszolt, üldözött vad. Udvariatlan, darabos mozdulataival, szakgattott, s mindig ismétlődő ütemben lökdösi-rázza utasait. Szabályos időközönként keményhúsú ládák, érzékeny, finom üvegtárgyak koccannak össze a csomagtartókban.

A kalauz végigjárja a kocsikat. Márta gépiesen nyújtja a jegyét, majd ismét helyére csúsztatja. Látszik, oda sem figyel. Nyugtalanul babrál a nyitott könyvben. Gyüri, hajtogatja a lapok sarkait. Olvasni nem tud. Idegesen

«Megy a gőzös...» (Vigh Gyula felv.)

befelé figyel. Szívében is össze-összekoccan valami. Nagyon sóhajt. Mintha ezzel elnyomhatná felhajszolt gondolatait.

Menekülni szeretne. S menekül is, riadt özikeként. Fut Pestről, hogy messze legyen Sándortól, — vagy még inkább: magától az élettől.

... Mikor hátamögött egy szép, nyugodt intézeti neveléssel hivatalba lépett, természetes, gyermeki kedvességet, tiszta hitet vitt magával. Hitt az ember jóságában, szeretetében, a lelkek őszinte égrenézésében. S mikor csunya történet, irigység-csatát, farizeus vallásosságot lelt, — fölriadt, összerendezte. Mintha becsaptak volna előtte egy ajtót.

De nem engedte magát egykönnyen kiábrándítani. Hinni akart az élet szépségében.

S minden zavart elsimító, harmonikus egyénisége pár nap múlva csakugyan megbékélt.

Egy macskaköves, budai sikátorban kapaszkodott fölfelé. Előtte vagy harminc lépéssel jól öltözött férfi hatalmas kosarat cipelt. Mellette egy tőporódott, görnyedt anyóka. Fölértek. Az öreg hálálkodó mozdulattal nyúlt a férfi keze felé. Elkésett. Az a kéz már hatalmas zsebek mélyén rejtőzött, s a gazdája — villámgyors mozdulat után — hosszú, ruganyos léptekkel ereszkedett lefelé az úton. Az